

ANTROPONÍMIA CASTELLONENCA PROCEDENT DE TOPONÍMIA LLEIDATANA

M. BIOSCA
M. P. CORNADÓ
T. GILABERT i R. RIPOLLÉS

1. INTRODUCCIÓ

El propòsit de la nostra comunicació no és altre que demostrar l'existència de cognoms castellanencs que són topònims de les terres de Lleida.

Som conscients que amb el material en què hem basat el nostre treball —la guia telefònica de Castelló de la Plana— no podem fer altra cosa. Seria diferent si haguéssim comptat amb les Cartes Pobles dels nuclis de població consultats, la qual cosa ens duria cap a un treball de tipus històric que podria constituir una segona fase d'aquest estudi.

De tota manera ens preguntem, com és possible que a la província de Castelló hi hagi tants cognoms coincidents amb topònims de les contrades de Lleida, sense que els homes d'aquestes terres participessin en el repoblament de les comarques del nord-est de l'esmentada província? És una simple casualitat o hi ha alguna raó històrica?

Segons els llibres d'història i altres documents consultats¹, les comarques dels Ports, el Baix i l'Alt Maestrat, la Plana Alta, l'Alcalatén, una petita part de la Plana Baixa, l'Alt Millars i l'Alt Palància foren conquerides per nobles aragonesos i repoblades pels Ordes militars del Temple i de l'Hospital, així com per magnats aragonesos. El sistema emprat fou la donació d'extenses zones; enfront del repartiment individual que es féu en els territoris de jurisdicció reial.

Un cop d'ull al *Llibre del repartiment del regne de València* de M. D. Cabanes i R. Ferrer, no ens ha donat cap orientació sobre aquest fet. D'alguns dels pobles dels quals hem fet el buidat i que hem consultat en aquest llibre, n'apareixen donacions fetes a senyors aragonesos però no a lleidatants; en canvi, els lleidatans que hi hem trobat són sempre en donacions de la ciutat de València o altres indrets, però no de Castelló. És més, algun topònim que podria ser lleidatà,

---

(1) VEGEU *Història de Catalunya*, dirigida per P. Vilar, vol. III, *Història dels Països Catalans. Dels orígens a 1714*, vol. 1.

no hi és documentat com a tal. Constatem que quan s'esmenta Cambrils, només es fa referència al de Tarragona; de Claravalls, es diu que és de Saragossa, etc...

Si seguim el que diu Francesc de Borja Moll a *Els llinatges catalans*², sembla que el repoblament es pogué fer també amb gent de les terres de Lleida, ja que els topònims foren una de les fonts importants en el naixement de cognoms quan a l'Edat Mitjana es féu necessari diferenciar els individus que duïen el mateix nom. Pensem que en l'època del repoblament de les terres conquerides aquest és un problema que es degué presentar, i diferenciar els individus degué ser una necessitat bàsica que es resolgué aplicant al costat del nom el del lloc de procedència, i, amb el temps, aquells topònims es convertiren en llinatges que serien els que avui hem trobat. Veiem, per exemple, que el cognom Pallarès, que tenim documentat en alguns pobles, ja apareix a la *Carta Poble de Benlloch* de l'any 1250 feta pel bisbe de Tortosa³.

A més, també segons Moll⁴, una de les causes de la distribució variada dels cognoms pot ser la repoblació d'una vila, la conquesta d'una ciutat, la fugida d'una epidèmia; això explicaria que en uns pobles abundin els Gil, en altres els Albert, en altres els Montoliu o Monferrer, etc...

Els criteris i la metodologia emprats a l'hora d'elaborar el present treball són els següents:

1) Hem fet el buidat de cognoms, que són topònims lleidatans, d'un total de 81 pobles que, segons *l'Atlas Universal Català*, tenen municipi propi i pertanyen a alguna de les comarques següents: els Ports, l'Alt i el Baix Maestrat, Alcalatén, la Plana Alta i la Baixa, és a dir, les comarques de la província de Castelló que són de parla catalana.

2) Hem recollit els cognoms amb les seves variacions ortogràfiques: Oliva / Oliba, Alted / Altet, i possibles castellanitzacions Montagut / Monteagudo. En canvi no hem agafat els Almela, perquè essent la forma dialectal d'ametlla (Moll, pàg. 49) hem pensat que podien provenir del nom del fruit i no del topònim català.

3) Quan el topònim era comú a diversos indrets del Principat, sempre que estigués en la mateixa forma simple, l'hem agafat.

4) Quan un topònim es presenta en forma simple i composta, l'hem acceptat si la forma simple era a Lleida. Per exemple, el cognom Palau. O bé quan no n'hi ha cap de simple enlloc; Ametlla del Montsec, posem per cas.

Hem trobat 191 cognoms, sense comptar les variants, que poden correspondre a 211 topònims de Lleida. Amb ells hem fet una taula on hem col·locat els cognoms amb totes les variants que hem trobat, el topònim a què podrien correspondre i la comarca a la qual pertany el topònim.

Els cognoms més repetits són: Gil amb 697 cops de primer i 637 de segon; Balaguer amb 222 de primer i 215 de segon (la forma Balagué solament surt 2 cops de primer); Pallarès amb 216 de primer i 199 de segon; Segarra amb 199 de primer i 479 de segon.

Les comarques de les quals apareixen més topònims són: els dos Pallars, amb 28 possibles topònims al Pallars Jussà i 14 al Pallars Sobirà; la Segarra amb 35 possibles topònims; la Noguera amb 32.

---

(2) F. de B. MOLL, *Els llinatges catalans*, ed. Moll, Palma de Mallorca, 1982, pàgs. 15-55.

(3) *Carta Poble de Benlloch, a Colección de Cartas Pueblas, VI* dins «Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura», vol. II, 1921, pàg. 297.

(4) F. de B. MOLL, *Op. cit.* pàgs. 15-55.

2. Taula dels cognoms relacionats amb els topònims i la comarca a què pertanyen.

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Agramunt	Agramunt	Urgell, l'
Aguilà Aguilar Aguilars	Aguilar	Alt. Urgell, l'
Aguilella	Aguilella	Urgell, l'
Agulló Angulló	Agulló	Noguera, la
Alàs	Alàs	Alt Urgell, l'
Alberola	Alberola	Noguera, la
Albert Asbert Dealbert De Albert	Albert	Alt Urgell, l'
Albesa	Albesa	Noguera, la
Albi	Albi, l'	Garrigues, les
Almenar	Almenar	Segrià, el
Almenara De Almenara	Almenara Alta Almenara Baixa	Urgell, l'
Alòs Alors	Alòs d'Àneu Alòs de Balaguer	Pallars Sobirà, el Noguera, la
Altadill	Altadill	Segarra, la
Altés	Altés	Alt Urgell, l'

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Altet Altet	Altet	Urgell, l'
Alcina Alsina Olcina Olsena	Alzina, l'	Pallars Jussà, el
Amela Amella Omella	Ametlla de Baix, l' Ametlla de Dalt, l' Ametlla de Montsec, l' Ametlla de Segarra, l'	Noguera, la Noguera, la Noguera, la Segarra, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Amorós	Amorós	Segarra, la
Aran	Aran	Vall d'Aran, la
Ariñó	Aranyó, l'	Segarra, la
Ares	Ares	Alt Urgell, l'
Artiga Artigas	Artiga de Lin, l'	Vall d'Aran, la
Balagué Balaguer Baleguer	Balaguer	Noguera, la
Baldomà	Baldomar	Noguera, la
Bañeres	Banyeres	Alt Urgell, l'
Benlloch	Bell-lloc	Alt Urgell, l'
Bellmunt	Bellmunt d'Urgell Bellmunt de Segarra	Noguera, la Segarra, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Bellver	Bellver de Sió	Urgell, l'
Belvís Berbís	Bellvís	Noguera, la
Benavent Benavente	Benavent de la Conca Benavent de Segrià	Pallars Jussà, el Segrià, el
Biosca	Biosca	Segarra, la
Viscarri	Biscarri	Pallars Jussà, el
Bois Boix	Boix	Noguera, la
Bord Bort	Bor	Cerdanya, la
Bordes	Bordes, les Bordes, les	Alta Ribagorça, l' Vall d'Aran, la
Labordena Labordeta	Bordeta, Era Bordeta, la	Vall d'Aran, la Segrià, el
Cabistany	Cabestany	Segarra, la
Cabó Cabós	Cabó	Alt Urgell, l'
Caldes	Caldes de Boí	Alta Ribagorça, l'
Cambrils	Cambrils	Solsonès, el
Canós	Canós, el	Segarra, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Caudet	Cardet	Alta Ribagorça, l'
Cardós	Cardós, Vall de	Pallars Sobirà, el
Cardosa	Cardosa, la	Segarra, la
Casal Casau	Casau	Vall d'Aran, la
Castel Castell	Castell, el	Pallars Jussà, el
Castellar	Castellar	Alt Urgell, l'
Castellet	Castellet	Pallars Jussà, el
Castelló	Castelló	Alta Ribagorça, l'
Castells	Castells, els	Alt Urgell, l'
Castelltort	Castelltort	Solsonès, el
Caba Cava	Cava	Alt Urgell, l'
Sellés	Cellers Cellers	Pallars Jussà, el Solsonès, el
Cervera	Cervera	Segarra, la
Claramonte Claramunt	Claramunt	Pallars Jussà, el
Claret	Claret	Pallars Jussà, el
Clua	Clua	Noguera, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Cóll	Cóll	Alta Ribagorça, l'
Coma Lacoma	Coma, la	Solsonès, el
Camiols	Comiols	Noguera, la
Conill	Conill	Urgell, l'
Cubells	Cubells	Noguera, la
Duro	Durro	Alta Ribagorça, l'
Eroles	Eroles	Pallars Jussà, el
Iglésias	Esglésies, les	Pallars Jussà, el
Far	Far, el	Segarra, la
Ferran	Ferran	Segarra, la
Fígols	Fígols d'Organyà Fígols de la Conca	Alt Urgell, l' Pallars Jussà, el

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Figuera Figuerola	Figuera, la Figuerola de Meià Figuerola d'Orcau	Segrià, el Noguera, la Pallars Jussà, el
Floresta	Floresta, la	Garrigues, les
Fondarella	Fondarella	Segrià, el
Funalleres	Fonolleres	Segarra, la
Fontanet Fortanet	Fontanet	Solsonès, el
Forns	Forn	Alt Urgell, l'

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Fulleda Fullera	Fulleda	Garrigues, les
Garrigues	Garrigues, les	Garrigues, les
Gabara Gabarré Gabarri	Gavarra	Alt Urgell, l'
Ger	Gerb	Noguera, la
Ges	Ges, el	Alt Urgell, l'
Gil	Gil	Pallars Sobirà, el
Galmés Galmez	Golmés	Segrià, el
Grancha	Granja d'Escarp, la	Segrià, el
Grañana Griñena	Granyana (partida) Granyena de les Garrig. Granyena de Segarra	Segrià, el Garrigues, les Segarra, la
Guanter	Gualter	Noguera, la
Laguarda	Guàrdia, la	Segarra, la
Guardiola	Guardiola	Noguera, la
Guimerà	Guimerà	Urgell, l'
Ibars Ivars	Ivars d'Urgell Ivars de Noguera	Urgell, l' Noguera, la
Iborra Ivorra	Ivorra	Segarra, la
Josa	Josa de Cadí	Alt Urgell, l'
Jou	Jou	Pallars Sobirà, el
Juncosa	Juncosa	Garrigues, les

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Lés	Lés	Vall d'Aran, la
Lérida Leyda	Lleida	Segrià, el
Limiana	Llimiana	Pallars Jussà, el
Llobera	Llobera	Alt Urgell, l'
Lor	Llor, el	Segarra, la
Lorens Lorenz Llorens	Llorenç de Montgai Llorenç de Vallbona	Noguera, la Urgell, l'
Llusar	Lluçà	Pallars Jussà, el
Margalef Margalet	Margalef	Garrigues, les
Marimon	Marimon (partida)	Segrià, el
Maset,	Maset, el	Urgell, l'
Menargès	Menàrguens	Noguera, la
Miravalles	Miravelles	Solsonès, el
Mirabet Miravet Miravete	Miravet	Pallars Jussà, el
Mola	Mola, Era	Vall d'Aran, la
Molinos	Molinos	Pallars Jussà, el
Mon	Mont	Vall d'Aran, la
Montagud Montagut Monteagudo Monteagut	Montagut	Segrià, el
Monferrer	Monferrer	Alt Urgell, l'
COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Mon'gay	Montgai	Noguera, la
Manlleó Monleó Monleon Monlleó	Montlleó	Segarra, la
Montolio Montoliu Montoliv	Montoliu de Lleida Montoliu de Segarra	Segrià, el Segarra, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Monroig	Mont-roig de Segarra	Segarra, la
Monrós	Mont-ros	Pallars Jussà, el
Monsonís Monzonís	Montsonís	Noguera, la
De Móra Móra	Móra, la Móra, la	Segarra, la Solsonès, el
Moró Morró	Moror	Pallars Jussà, el
Mur	Mur	Pallars Jussà, el
Noguera Nogueras Nogueres	Noguera, la	Noguera, la
'Novella	Novella, la	Urgell, l'
Oliva Soliva Olivas	Oliva, l'	Noguera, la
Olucha	Oluges, les	Segarra, la
Ossó	Ossó de Sió	Urgell, l'
Palau	Palau	Noguera, la

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Espallargas Espallargues Espallergues	Pallargues, les	Segarra, la
Pallarès	Pallars, el	Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el
Pardiñes Pardiñez	Pardinyes, les	Segrià, el
Pavia	Pavia	Segarra, la
Pedra	Pedra	Cerdanya, la
Lapiedra	Pedra, la	Solsonès, el
Pegueroles	Pegueroles	Solsonès, el
Penelas	Penelles	Noguera, la
Pi	Pi	Cerdanya, la
Piñana	Pinyana	Alta Ribagorça, l'
Plana	Plana, la	Urgell, l'

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Pons Ponz	Ponts	Noguera, la
Portella	Portella, la	Noguera, la
Paradells Pradells	Pradell de Sió	Noguera, la
Prats	Prats	Cerdanya, la
Pruñonosa	Prenyanosa, la	Segarra, la
Puig	Puig, el	Solsonès, el
Puigcerver	Puigcerver	Pallars Jussà, el
Puiggròs	Puiggròs	Garrigues, les

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Puchol Pujol Puyol	Pujol	Pallars Sobirà, el
Rabasa Rabaza	Rabassa, la	Segarra, la
Rafels	Rafel	Segrià, el
Revelles Ribelles Rivelles	Ribelles	Noguera, la
Roselló	Roselló	Segrià, el
Rubió	Rubió	Pallars Sobirà, el
Salaj Salàs	Salàs	Pallars Jussà, el
Sanahuja Sanauta	Sanaüja	Segarra, la
San Eloy	Sant Eloi	Urgell, l'
Santafé	Santa Fe de Segarra	Segarra, la
Sarroca	Sarroca de Bellera Sarroca de Segre	Pallars Jussà, el Segrià, el
Sedó	Sedó	Segarra, la
Segarra Segarra Segarro	Segarra, la	Segarra, la
Sisteró	Sisteró	Segarra, la
Solsona	Solsona	Solsonès, el

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Sorribas Sorribes Sorrivas	Sorribes	Berguedà, el
Suñer	Sunyer	Segrià, el
Talarn	Talarn	Pallars Jussà, el
Talavera	Talavera	Segarra, la
Tallada	Tallada, la	Segarra, la
Tàrraga Tàrraga	Tàrraga	Urgell, l'
Taús	Taús	Alt Urgell, l'
Terrasa	Terrassa	Pallars Jussà, el
Tort	Tor	Pallars Sobirà, el
Torà Toral Toran	Torà de Riubregós Torà de Tost	Segarra, la Alt Urgell, l'
De la Torre De Torre La Torre Torre	Torre, la	Pallars Jussà, el
Torregrosa	Torregrossa	Garrigues, les
Torrents	Torrents, els	Solsonès, el
De Torres Torras Torres	Torres, les	Alt Urgell, l'
Tos	Tost	Alt Urgell, l'

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Tremp Tremps Trens	Tremp	Pallars Jussà, el
Urgell	Urgell, l'	Urgell, l'
Urgillès	Urgell, l'	Urgell, l'
València	València d'Aneu	Pallars Sobirà, el
Lavall	Vall, la	Pallars Jussà, el
Valmanya	Vallmanya	Solsonès, el
Verdú	Verdú	Urgell, l'

COGNOM	TOPÒNIM	COMARCA
Vila Villa	Vila	Vall d'Aran, l'
Bilagrasa Vilagrasa Villagrasa	Vilagrasa	Urgell, l'
Vilalta	Vilalta	Noguera, la
Vilanova Villanova	Vilanova	Segarra, la
Vilaplana Villaplana	Vilaplana	Noguera, la
Villasana	Vila-sana	Urgell, l'
Vilar Villar	Vilar, el	Urgell, l'
Vinaja Vinaisa Vinaixa Vinaiza Vinayza	Vinaixa	Garrigues, les
Llabata	Viu de Llevata	Alta Ribagorça, l'

3. TOPÒNIMS QUE SOLAMENT EXISTEIXEN A LLEIDA

Agramunt, Aguilera, Agulló, Alàs, Alberola, Albert, Albesa, Albi l', Almenar, Alòs, Alta-dill, Altés, Alzina l', Amorós, Aran, Aranyó l', Ares, Artiga de Lin l', Balaguer, Baldomar, Bellví, Benavent, Biosca, Boix, Bor, Cabestany, Cabó, Canós el, Cardet, Cardós Vall de, Cardosa la, Casau, Castelltort, Cellers, Claramunt, Claret, Clua, Comiols, Durro, Eroles, Esglésies les, Fígols, Fondarella, Fonolleres, Fontanet, Forn, Fullea, Garrigues les, Gavarra, Gerb, Gil, Golmés, Granja la, Granyana/Granyena, Gualter, Guimerà, Ivars, Ivorra, Josa, Jou, Juncosa, Lés, Lleida, Llimiana, Llor el, Llorenç, Marimon, Maset el, Menàrguens, Miravelles, Molinos, Montlleó, Montoliu, Mont-ros, Mont-sonís, Moror, Mur, Novella la, Oluges les, Pallargues les, Pardinyes les, Pavia, Pedra, Pedra la, Pegueroles, Penelles, Pinyana, Ponts, Portella la, Prenyanosa la, Puigcerver, Puigròs, Rafel, Salàs, Sanaüja, Sant Eloi, Sarroca, Sedó, Segarra la, Sisterró, Solsona, Sorribes, Sunyer, Talam, Talavera, Tàrrega, Taús, Terrassa, Tor, Torà, Torregrossa, Torrents els, Tost, Tremp, Urgell, Verdú, Vila, Vilagrasa, Vila-sana, Vinaixa, Viu de Llevata.

4. TOPÒNIMS DE LLEIDA I A MÉS D'ALTRES INDRETS DELS PP.CC.

Aguilar, Almenara, Altet, Ametlla l', Banyeres, Bell-lloch, Bellmunt, Bellver, Bordes les, Bordeta la, Caldes, Cambrils, Castell, Castellar, Castellet, Castelló, Castells els (riu d'Alacant), Cava, Cervera, Còll/Coll, Coma la, Conill, Cubells, Far el, Ferran, Figuera la, Figuerola, Floresta la, Ges (riu de Barcelona), Guàrdia la, Guardiola, Llobera, Lluçà, Margalef, Miravet/Mirabet,

Mòla Era, Mont, Montagut, Montferrer, Montgai, Mont-roig, Móra la, Noguera/Nogueres, Oli-va, Ossó, Palau, Pi, Plana la, Pradell, Prats, Puig el, Pujol, Rabassa la, Ribelles, Rosselló, Ru-bió, Santa Fe, Talla la (d'Empordà), Torre la, Torres les, València, Vall la, Vallmanya, Vilalta, Vilanova, Vilaplana, Vilar el.

5. CLASSIFICACIÓ

5.1. La majoria de cognoms corresponen a noms de pobles. Solament hem trobat els següents que són altres topònims:

COMARQUES	ERMITES	PARTIDES	VALLS
Aran	Artiga	Marimon	Aran
Garrigues	Sant Eloi	Pardinyes	Cardós
Noguera			
Rosselló			
Segarra			
Urgell			

També hem trobat algun gentilici:

Gabarré - - - - - de Gavarra
 Pallarès - - - - - del Pallars
 Urgillès - - - - - de l'Urgell

5.2. No volem pas dir que tots els cognoms que hem trobat siguin d'origen lleidatà, ni tan sols català. Una simple ullada al *Llibre del Repartiment*, ens ha advertit com fóra d'agosarada aquesta afirmació: per exemple hem vist que els Gil que van rebre terres després de la Reconquesta, eren de diferent procedència, n'hem vist un anomenat Gil de Linares, un altre Gil d'Acagra, un altre Gil de Baylo, etc..., la qual cosa sembla indicar que alguns dels cognoms Gil que hem trobat poden provenir del nom de persona.

Partint d'aquesta premissa hem intentat classificar els cognoms segons d'altres possibles procedències

5.2.1. COGNOMS QUE PODEN PROVENIR D'ANTROPÒNIMS

Ferran
 Gil
 Lorens / Lorenz / Llorens
 Pons / Ponz
 Rafels
 San Eloy
 Sisteró: Cognom jueu.
 Sunyer

5.2.2. COGNOMS RELACIONABLES AMB LES CARACTERÍSTIQUES FÍSIQUES I MORALS

Canós: Que té els cabells o pèls blancs.

Josa: Bulla, gatzara.

Menarges: Possible variant de Menargues. Deixadot, mancat de polidesa en el vestir.

Novella: Notícia, nova.

Sunyer: Brut.

Tor / Tort: Malaltia del cabell.

Tos: Pelat arran.

Tremp / Tremps / Trems: ant. temperança i moderació.

5.2.3. COGNOMS RELACIONABLES AMB ELS OFICIS O LLURS ESTRIS

Cubells: Estri en plural.

Far: Foguera que servia de senyal.

Guàrdia / Laguarda: Acte de guardar o custodiar.

Mola: Pedra dura i llisa, gen. marbre, amb què es mol manualment alguna matèria.

Pegueroles: Derivat diminutiu de peguera (Forn de pega).

Sellés: Possible variant de Seller. Baster.

Sisteró: Mesura per a cereals.

Verdú: Ant. nom d'una classe de tela que servia per a fer tendes de campanya.

5.2.4. COGNOMS RELACIONABLES AMB EL MÓN ANIMAL

Aguilella; Aguila petita.

Agulló / Angulló: Punta de l'agullada.

Alós / Alors: Onso.

Conill: Mamífer.

Jou: Estri per a junyir animals.

Llobera /Llovera: Cau de llops.

Morró / Moró: Corc negre que ataca els grans de blat i altres cereals.

Puigcerver: Muntanya de cérvols.

Tàrraga / Tàrraga: Traiga dels jous.

5.2.5. COGNOMS RELACIONABLES AMB EL MÓN VEGETAL

Albi: Alber (arbre).

Amela / Amella / Omella: Possibles variants d'ametlla (Fruit de l'ametller).

Alcina / Alsina / Olcina / Olsena: Arbre.

Ariñó: Variant d'Aranyó. Fruit de l'Aranyoner.

Boix / Bois: Arbust.

Caudet: Variant de Cardet. Planta.

Figuera: Arbre.

Figuerola: Diminutiu de figuera.

Floresta: Bosc.

Funalleres: Possible variant de Fonolleres. Derivat de fenoll o fonoll. Planta.

Fullada / Fullera Fullam.

Garrigues: Comunitat vegetal constituïda per plantes de fulla endurida i persistent, entre les quals predomina el garric.

Ger: Possible variant de Gerd. Fruit de la Gerdera.

Juncosa: Lloc on abunden els joncs.

Lor: Possible variant de Llor. Llorer.

Marimon: Planta semblat al romeguer.

Móra: Fruita.

Noguera: Arbre.

Oliva / Olivas / Soliva: Fruit de l'olivera.

Pavia: Arbre ornamental de jardí.

Pi: Arbre.

Pruñonosa: Possible variant de Prenyanosa. Camp de prunyoners.

Rabasa / Rabaza: Possibles variants de Rabassa. Part de la soca que es cria dins la terra.

5.2.6. COGNOMS RELACIONABLES AMB L'OROGRAFIA

Artiga / Artigas: Tros de la Terra en preparació per ser sembrat de bell nou.

Caldes: Lloc on hi ha aigües calentes.

Cava / Caba: ant. cova.

Clua: Pas estret i fortificat entre muntanyes.

Coll.

Coma / Lacoma: Depressió més o menys pregona i planera en terrenys de muntanya.

Erola: Era petita.

Lavall: Aglutinació de l'article més Vall.

Mola: Tossal elevat de cim planer.

Mon: Variant gràfica de mont. Muntanya.

Pi: «Relleu», «accident de terreny».

Pedra / Lapiedra.

Penelas: Possible variant de Penelles (diminiu de penyà).

Plana:

Pradells / Paradells: Prat petit.

Prat.

Puig.

Pujol / Puchol / Puyol.

Ribelles / Revelles / Rivelles.

Sarroca: Etimologia aglutinada SA + ROCA.

Sorribes / Sorribas / Sorrivas: Sota les riberes d'un riu.

Tallada: Lloc de bosc on es talla la llenya.

Terrasa: Possible variant de Terrassa (terra abundant de terrossos, dolenta per treballar).

Torrents.

Tos: Tossa, elevació de terreny ampla i ondulada.

5.2.7. COGNOMS RELACIONABLES AMB UN EDIFICI

Casal / Casau: Casa gran.

Castell / Castel: Edifici fortificat.

Castellet: Castell petit.

Castelló: Diminutiu de castell.

Forn(s): Casa on hi ha un forn públic.

Grancha: Possible variant de Granja. Casa de conreu amb el seu camp.

Iglésias: Variant d'esglésies.

Maset: Casa de camp més petit que un mas.

Mur: Construcció de pedra o altres materials. Paret mestra.

Palau: Edifici gran i sumptuós.

Pardiñes / Pardiñez: Possible variant de Pardines. Ruïnes d'un edifici.

Portella: Possible variant de Portella. Porta petita.

Sellés: Possible variant de Cellar. Lloc on s'elabora i guarda el vi.

Torre / De la Torre / De Torre / Latorre: Casa fora de la ciutat.

Torres / De Torres / Torras.

5.2.8. ALTRES

Bord / Bort: Fill natural.

Castellar: Denominació de terme o baronia als segles X-XI.

Castellet: Munt de pedres que serveix de fita o terme en les finques rústiques.

Gabarra / Gabarré / Gabarri: Possible variant de Gavarra. Barcassa.

Ges: Guix.

Tallada: Porció d'una propietat, d'uns béns, d'un benefici.

Vila / Villa: Població que sense el títol de ciutat té algun privilegi o dimensions suficients per a distingir-se dels pobles.

Vilar / Villar: Propietat rústica plantada d'oliveres. Ant. Vila petita.

6. BIBLIOGRAFIA

ALCOVER, A.M. i MOLL, F. de B.: *Diccionari català-valencià-balear*: ed. Moll, Palma de Mallorca, 1980.

ARASA, F.: *Toponímia i arqueologia a les comarques septentrionals del País Valencià*, dins les *Actes Xè. Col·loqui general de la societat d'Onomàstica, 1er d'Onomàstica valenciana*, pàgs. 38-57, València, març 1985.

Atlas universal català: ed. Enciclopèdia catalana, Barcelona, 1983.

BATLLE, C.: *Història de Catalunya*, dirigida per P. Vilar, vol. III. Ed. 62, Barcelona.

BOFARULL, P. de: *Repartimientos de los reinos de Mallorca, Valencia y Cerdeña*, vol. XI, ed. de la U.A.B., l'Arxiu de la corona d'Aragó i l'Institut Universitari d'Estudis Medievals, Col. «Documentos inéditos» Barcelona, 1975.